

RİSALE-İ NUR'DA İNSAN MESELELERİNE KUR'ÂNÎ YAKLAŞIM

[Bediüzzaman Said Nursî'nin](#) eserleri üzerinde araştırma yapan herkes, onunla **Kur'ân-ı Kerim** arasında *ihitimam*, *istimdat* ve *iktibas* cihetlerinden ne kadar güçlü bağların bulunduğunu görecektir. Risâle-i Nur' Kur'ân-ı Kerim üzerine bir ders, bir şerh, çeşitli vesile ve yollarla ondaki meseleleri zihinlere yakınlaştırıcı bir vasıta olarak bu ihtimamın ve önceliklerin bir göstergesidir. Bir yandan rûhî derinliklerden fıskıran enerjiyi harekete geçirerek, diğer yandan Kur'ân'ın mucize sure ve ayetlerinin şهادetine müracaat ederek bu eserleri ortaya çıkarmıştır.

Şüphesiz ki, insanı hidayete ulaştıran yollar ve dalâletten alıkoyan vasıtalar ancak Kur'ân yörüngesinde bulunmaktadır. Risâle-i Nur da, bu gerçekten hareketle, insana gösterdiği ihtimamın merkezine Kur'ân hakikatlerini koymuştur. O Kur'ân ki, Hz. Adem'den (A.S.), Hz. Muhammed'in (S.A.V.) risâletine kadar beşeriyetin aklını meşgul eden bütün soruları cevaplamak için indirilmiştir. Çeşitli surelerinde, ferdî, içtimaî ve tarihî boyutlarda insanlığın yüzyüze kaldığı problemlerin çözümleri sunulmuştur.

Diğer yandan, modern asırdaki batılı uzmanların gayretlerinin sonucu olarak ortaya çıkan insanî ilimler de bu meseleye büyük yer vermiş, yapılan tahlil ve yorumların nirengi noktası olarak kabul edilmiştir.

O halde diyebiliriz ki, insanın mahiyeti, aslı, tabiatı, şahsiyeti ve başkalarıyla ilişkileri, Kur'ân-ı Kerim ve insan ilimlerinin kesişme noktasını teşkil etmektedir. Ancak bu ikisi arasındaki ayırddedici farklar, bir çok şeyde kendisini hemen gösterir. Bunlardan en barizi, üstad Said Nursî'nin de tespit ettiği gibi, insan için sunulan gaye konusunda görölmektedir. Kur'ân'daki gaye ile insan ilimlerindeki gaye aynı değildir.

İnsan araştırmaları alanındaki çalışmalar veya beşerî metodlarla insanı tanıma gayretleri yeni değildir. Bilakis, ilk başlangıcın eski dînî düşünce sistemlerine (Hint, Afrika vs.) kadar gerilere gittiğini söyleyebiliriz.

Uzun tarihi geçmişi boyunca, insan araştırmalarına mütefekkirlerin gösterdiği büyük ihtimam, tıpkı tabiî ilimlerde olduğu gibi insanî ilimlerin ortaya çıkmasını netice vermiştir. Tâ ki, asrımızdaki seviyesine ulaşmıştır.

İnsan ilimlerinin doğrudan insanla alakalı olması veya insanı odak noktaya yerleştirmesi, bu ilimlerin felsefesi üzerinde araştırma yapmayı inanılmaz seviyede zorlaştırmaktadır.

Kur'ân-ı Kerim, insanın sorularına cevap verme ve problemlerine çözümler sunma gibi sabit bir kaideden hareket ederken, insan ilimlerinin sürekli değişken bir zemin üzerine kurulu olduğu için farklı, hatta bazan Kur'ân'la tenakuz halindeki bir takım gayretler içinde olmuştur.

Birbirinden farklı bu iki unsur arasındaki ilişkiye [Üstad Bediüzzaman Said Nursî'nin](#) Risâle-i Nur'da, çok ince ve doyurucu bir şekilde yaklaştığını görmekteyiz. Bu çerçevede Bediüzzaman, konu hakkındaki Kur'ânî esasların anlaşılması ve tasvir edilmesine yönelik insanın üç boyutunu açıklamaktadır.

İnsanla ilgili en önemli husus ve Üstad Said Nursî'nin de yoğun bir şekilde üzerinde durduğu yön, insanın kendisi, yani nefsidir. Bir çok sözlerinde ve yorumlarında doğrudan veya dolaylı olarak insanın bu yönüne temas etmiştir. Bu odak nokta hakkında Said Nursî şöyle diyerek çağrıda bulunur:

“Ey kendini insan bilen insan! Kendini oku. Yoksa hayvan ve camid hükmünde insan olmak ihtimali var.”²

Burada, insanın kendisini okuması, yakından tanınması ve basîretini açması konusunda yöneltilen emir, Allah-u Teâlâ'nın şu emrine dayanmaktadır:

“Kesin olarak inananlar için yeryüzünde ayetler vardır. Kendi nefislerinizde de öyle. Görmüyor musunuz?”³

Bu ayette kastedilen hakiki mârifettir. İnsanın içinde bulunduğu şartlara mağlup düşmeden, kendi kendisini gayet dakîk ve sahîh bir şekilde tanınması gerçekten zordur. Çünkü, kendisinden ve nefsinden mümkün olduğunca bağımsız ve mesafeli bir şekilde kendisini incelemesi, tanınması gerekir. Ayrıca nefsini müdafaa ve medihten kurtulması, onu bütün ayıp ve kusurlardan tenzih etmeyi bırakması lazımdır.⁴ Nefsini takdis eden kimse ise, **“Kim hevâsını ilâh edinirse”** ve **“Şüphesiz ki nefis kötülükleri emreder”⁵** ayet-i kerimesinin mâsadaki olacaktır.

Eğer insan nefs-i emmâresine muhabbet ederse, hata eder.

Ancak bu durum, Üstad Said Nursî'ye göre dünyanın sonu veya geri dönülmez bir hal değildir. Zira Kur'ân, insan nefsinde dengenin kurulması meselesinin gerçekleşebilmesi için harika vesileler sunmaktadır. Bunlardan birisi Ramazan orucudur. Allah-u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Ey iman edenler, oruç sizden öncekilere farz kılındığı gibi sizlere de farz kılınmıştır. Umulur ki bu sayede korunursunuz. Oruç tutmanız sizler için ne kadar hayırlıdır, bir bilseniz.”⁶

Üstad Said Nursî bu dinî farz hakkında şunları söyler:

“Ramazân-ı Şerifteki oruç, en gafillere ve mütemerridlere, zaafını ve aczini ve fakrını ihsas ediyor. Açlık vasıtasıyla midesini düşünüyor; midesindeki ihtiyacını anlar. Zayıf vücudu ne derece çürük olduğunu hatırlıyor. Ne derece merhamete ve şefkate muhtaç olduğunu derkeder. Nefsin firavunluğunu bırakıp, kemâl-i acz ve fakr ile dergâh-ı İlâhiyeye ilticâyâ bir arzu hisseder ve bir şükür-ü manevî eliyle rahmet kapısını çalmaya hazırlanır-eğer gaflet kalbini bozmamışsa!”⁷

Bir başka yerde ise şöyle der:

“Nefis kendini hür ve serbest ister ve öyle telakkî eder. Hatta, mevhum bir rubûbiyet ve keyfemâyeşâ hareketi, fitrî olarak arzu eder. Hadsiz nimetlerle terbiye olunduğunu düşünmek istemiyor... İşte, Ramazan-ı Şerifte, en zenginden en fakire kadar herkesin nefsi anlar ki, kendisi mâlik değil memlûktür; hür değil, abddir. Emrolunmazsa, en adi ve en rahat şeyi de yapamaz, elini suya uzatamaz diye, mevhum rubûbiyeti kırılır, ubudiyeti takınır, hakiki vazifesi olan şükre girer.”⁸

İnsan nefsindeki bu özelliğin yanısıra [Üstad Said Nursî](#), Kur'ân-ı Kerim'in feyzinden aldığı ilham ile bir başka temel yönünden daha bahseder:

“İnsan öyle bir nüsha-i câmiadır ki, Cenâb-ı Hak, bütün esmâsını, insanın nefsiyle insana ihsas eder...”

"İnsan, üç cihetle esmâ-i İlâhiyeye bir aynadır."

"Birinci vecih: Gecede zulümât nasıl nûru gösterir. Öyle de, insan, zaaf ve acziyle, fakr ve hâcâtıyla naks ve kusuruyla bir Kadîr-i Zülcelâl'in kudretini, kuvvetini, gınâsını, rahmetini bildiriyor..."

"İkinci vecih: İnsana verilen numûneler nev'inden cüz'î ilim, kudret, basar, sem'i, mâlikiyet, hâkimiyet gibi cüz'iyatla, Kâinat Mâlikinin ilmine ve kudretine, basarına, sem'ine, hâkimiyet-i rububiyetine aynadarlık eder, onları anlar, bildirir..."

"Üçüncü vecih: İnsan, üstünde nakışları gösteren esmâ-i İlâhiyeye aynadarlık eder..."⁹

Bu tespitleriyle Üstad Said Nursî bizlere, Kur'ân'ın çeşitli ayetlerinde nefsi zikretmesinin hikmetini de açıklamış olmaktadır.

İnsan nefsiyle alakalı bir diğer konu daha gündeme gelmektedir ki, önem bakımından bir öncekinden aşağı kalmaz. Hatta birbirleriyle yapıştırlar. “Cem’

---

müfrede (çoğul tekile) delâlet eder” kabilinden bu konu “insanî topluluk” yani toplumdur. Üstad Said Nursî toplumu, Kur'ânî Risâlelerinin nurunu neşredeceği bir meydan olarak görmüştür. Ona göre, eğer yardımlaşma yoksa beşerî topluluğun ne faydası olabilir? Böyle bir durumda insanların yeryüzünde imara ve ahirette saadete hakları kalmaz.

“Hakkın şe’ni ittifaktır. Faziletin şe’ni tesânüddür. Düstûr-u teavünün şe’ni birbirinin imdadına yetişmektir. Dinin şe’ni uhuvvettir, incizâptir. Nefsi gemlemekle bağlamak, ruhu kemâlâta kamçılama ile serbest bırakmanın şe’ni, saâdet-i dâreyndir.”¹⁰

Ancak, metanet ve selâmetini tehdit eden âfetlerden arınmış bir içtimaî ilişkiler ağını oluşturmak suretiyle, yüce bir örneği gerçekleştirmenin yolu nasıl olacaktır?

Bu noktada Üstad Said Nursî’nin çeşitli Risâlelerinde yol gösterici cevaplar sunduğunu görüyoruz. Bunları, mes’udane içtimaî bir hayatın üssü’l-esâsı olarak değerlendirdiği **“Ahiret akîdesi”** başlığı altında ifade etmek mümkündür.¹¹ Kur'ân-ı Kerim bütün mucizeleriyle, hüccetleriyle, onun hak bir kitap olduğunu ispat eden hakikatleriyle haşrin gerçekleşeceğini beyan eder ve ispatlar. Hatta Kur'ân’ın üçte biri bu konuyu anlatır. Özellikle kısa surelerin çoğunluğunun ilk ayetleri haşir üzerinedir.

“İze’ş-şemsü küvvirat (Güneş dürüldüğü zaman)”,

“Yâ eyyühen’nâsü ittekû Rabbeküm, inne zelzelete’s-sâati şey’ün azîm (Ey insanlar, Rabbinizden korkun. Şüphesiz ki kıyametin sarsıntısı çok büyük bir olaydır)”,

“İzâ zülzileti’l-ardu zilzâlehê (Yer, büyük bir sarsıntıyla sarsıldığı zaman)”,

“İze’s-semâü’n-fetarat (Gökyüzü yarıldığı zaman)”,

“İze’s-semâü’n-şekkat (Gökyüzü ikiye ayrıldığı zaman)”...

örneklerinde olduğu gibi.

Aynı şekilde, haşre imanın yüzlerce neticesinden yalnız birisi, toplum hayatının inşâsında kendisini gösterir. [Üstad Said Nursî](#), toplumun çeşitli kesitlerinden örnekler vererek, bu konuyu açıklar: İhtiyarlar, gençler ve çocuklar...¹² Bunları birbirlerine karşı haksızlıklardan, yanlışlıklardan koruyan ve onları hidâyete ulaştıran Allah’tan başkası olamaz. Onların arasındaki bağları sağlamlaştıran unsur imandır. Bu yolla ne kuvvete, ne silaha, ne de baskıya ihtiyaç duyulmaksızın, insanların biraraya toplanıp, yüksek bir toplum haline gelebilmesi mümkün olabilir. Böylelikle

---

örnek bir toplum oluşur. O toplumda şahıslara ve vasitalara kulluk ortadan kalkar. Çünkü, ahirete iman güçlendikçe ve insan bu dünyanın zevale doğru gittiğini, başka bir hayatın kendisini beklemekte olduğunu yakînen görmeye başladıkça bu gibi şeylere asla tevessül etmeyecektir.

Böyle bir anlayışın hakim olduğu bir toplumda, fertler de, toplumun tamamı da istikametten ayrılmayacaktır.

Bu noktada Üstad Said Nursî'nin gayet sakin ve tedricî bir terbiye metoduyla sosyal değişimin sağlanması zarureti üzerinde yoğunlaştığını görmekteyiz. Bu yönüyle onun sosyal değişim teorisi, sabır, mücâhede, kuvvetli bir imandan doğan kendinden emin olma gibi özellikleriyle özel bir konuma sahiptir.

Burada zikredilen fikrî yapının, kişisel ve sosyal boyutuyla sağlam bir kişilik yapısı tesisini gerçekleştirebileceği gayet açıktır. Bu öyle bir yapıdır ki, kendi medeniyet çizgisini oluşturmaya yönelik özel bir zaman ve tarih anlayışına sahiptir.

“...Zaman bir şerittir ki, o Sâni-i Zülcelâl her sene bir başka âlemi ona takip gösteriyor. O taktığı âlemin içinde üçyüz altmış tarzda muntazam suretlerini tecdid ediyor, kemâl-i intizamlı ve hikmetle değiştiriyor. Yeryüzünü bir sofraya nimet yapmış ki, her bahar mevsiminde, üçyüz bin envâ-i masnuâtıyla tezyin ediyor.”¹³

Şüphesiz ki, yeryüzündeki mahlukât içinde en efdali insandır. Said Nursî Hazretleri insan ve diğer canlılardan hareketle hayatı çok geniş bir çerçeveden ele alır.

Ona göre **hayat**, “Esmâ-i İlâhiyenin definelerini açan anahtarların mahzeni ve nakışlarının bir küçük haritası ve cilvelerinin ince bir mikyas ve mizan ve Hayy-ı Kayyûmun manidar ve kıymettâr isimlerini bilen, bildiren, fehmedip tefhîm eden yazılmış bir **kelime-i hikmettir.**”

Hayat, “Rabbanî bir mektuptur; kardeşlerim olan zîşuur mahlukâta kendini okutturur.”

Hayat, “Hâlikımın kemâlâtını teşhir eden bir ilannâmeliktir.”

Hayat, “Hayatı yaratanın hayatla ihsan ettiği kıymettâr hediyeler ve nişanlarla bilerek süslenip her gün tekerrür eden resm-i küşatta mü'minâne, şuurdarâne, şâkirâne, minnettârâne Pâdişâh-ı Bîmisâlinin nazarına arz etmektir...”¹⁴

Bütün bunlar zamanın şu üç tarafını gayet iyi bilmenin göstergesidirler: Mazi, hazır zaman ve istikbal. Aynı zamanda bu ifadeler, hakikatleri elde etme ve manevî feyizlere ulaşmada Kur'ân'î tenvîre dayanmanın, Kur'ân-ı Kerim yolundan başka bir

---

yola yönelmemenin de göstergesidir. Şu sözleriyle [Üstad Said Nursî](#), önemli bir metot ortaya koymaktadır:

“Tarih-i beşerî, muntazam surette üç bin seneye kadar gidiyor. Bu nâkıs ve kısa tarih nazarı, Hz. İbrahim’in zamanından evvel doğru olarak hükmedemiyor. Ya hurâfevârî, ya münkirâne, ya gayet muhtasar gidiyor.”¹⁵

Özellikle Kur’ân-ı Kerim’de vârid olan olaylar dikkate alındığında, sahih ve hakiki tarihin bunlar olduğunu ve kutsal kitabımızın bu olaylar hakkında, insanlığın tanıdığı en sıhhatli tarihî vesika olduğunu ifade etmiştir.

Mazi ve mazide meydana gelen olayların kıyaslanması noktasında Üstad Said Nursî, çok ince bir ölçü koymuştur. Çok eski tarihlerle veya daha yakın dönemlerle ilgili anlatılanlara müracaat ederken ayıklayıcı, tenkid ya da tashih edici bir metod takip etmiştir. Bu özelliğiyle ilgili en çarpıcı örneklerden birisi, “Zülkarneyn”den bahseden ayet-i kerimelere yaptığı tefsirdir. Bunu Kur’ân’ın tarih tefsiri başlığı altında inceleyebiliriz. Bir diğer örnek ise, Hz. Peygamber’in (S.A.V.) vefatından sonra İslâm ümmetinin özellikle siyasî alanda başına gelen olaylara getirdiği yorumlardır. Örneğin, hilafet konusunda yaptığı yorumlar belirttiğimiz tarzına gayet uygun düşmektedir. Bazılarının yaptıkları gibi hüccetsiz ve delilsiz olarak, tarafgirâne bir yaklaşımla veya mücadelci bir ruh haletiyle değil, çok güvenilir haberlere, zaman ve zeminin şartlarını dikkate alan bir tahlile dayanarak meseleyi değerlendirmiştir.

Buradan hareketle, Risâle-i Nur’daki zamanın yorumlanması hususunun çok ince bir hisle ve parlak bir şekilde ele alındığını söyleyebiliriz. Bu durum, yukarıda işaret ettiğimiz geçmiş zamanlardaki olaylara getirilen yorumlarda olduğu gibi, halihazırdaki olaylarda da söz konusudur. Şu ifadelerde görüldüğü gibi:

“Demek şu beş vakit, herbiri birer inkılâb-ı azîmin işârâtı ve icraat-ı cesime-i Rabbanîyenin emârâtı ve in’âmât-ı külliye-i İlâhiyenin alâmâtı olduklarından, borç ve zimmet olan farz namazın o zamanlara tahsisi nihayet hikmettir.”¹⁶

Bu ifadeler Üstad Said Nursî’nin, Kur’ân nurunu elde etme arzusuyla yaşadığı her anının kıymetini bihakkın bildiğini sergilemektedir. Bu ifadelere göre namazın belirli vakitlere tahsis edilmesinde bir sıradanlık ve anlamsızlık yoktur. Bilakis, çok ince ölçülerle belirlenmiş zamanlardır. Yüce Yaraticının önemli fiillerinin gerçekleştiği vakitlerdir ve bunların her biri insanlara O’nun çok büyük ayetlerini işaret etmektedir.

Hâzır zamandan istikbale intikal edecek olursak, Risâle-i Nur’un, hiç bir kimsenin sınırlarını resmedemeyeceği kadar geniş bir ufku içine aldığı görürüz. Bazı Kur’ân ayetlerinde zikredilen istikbale dair haberleri, çok basit ama hayatî öneme sahip örneklerle açıklamaktadır. Örnek vermek gerekirse:

“Kur’ân’da mükerreren ‘În kânet illâ sayhaten vâhideten (Korkunç bir ses onlara yetti)¹⁷, hem **‘Vemâ emru’s-sâati illâ ke-lemhi’l-basar** (Kıyametin gerçekleşmesi ise göz açıp kapayıncaya kadardır)¹⁸ fermanları gösteriyor ki, haşr-i âzam bir anda , zamansız vücûda geliyor...Ruhların cesedlerine gelmesine misâl ise, gayet muntazam bir ordunun efrâdı istirahat için her tarafa dağılmışken, yüksek sadalı bir boru sesiyle toplanmalarıdır... Cesetlerin ihyâ misali ise, çok büyük bir şehirde, şenlik bir gecede, bir tek merkezden yüzbin elektrik lambaları adeta zamansız bir anda canlanmaları ve ışıklanmaları gibi, bütün küre-i arz yüzünde dahi, birtek merkezden yüz milyon lambalara nur vermek mümkündür...”¹⁹

Risâle-i Nur üzerinde inceleme yapan ve özellikle Şualar’da yeralan Beşinci Şua’daki meselelere dikkat eden bir kişi, burada bazı Nebvî hadîslerde haber verilen istikbale ait olaylara yorum getirilirken farklı bir metot uygulandığını görecektir. Örneğin “Süfyan” hakkında kendisine yöneltilen bir soruya [Üstad Said Nursî’nin](#) verdiği cevap şöyledir:

“Rivayette var ki, ‘Ahir zamanın dehşetli bir şahsı sabah kalkar, alnında Hâzâ kâfir yazılmış bulunur.’

“Allah-u a’lem bissavab, bunun te’vili şudur ki: O süfyan, kendi başına frenklerin serpuşunu koyup herkese de giydirir. Fakat cebir ve kanunla tâmim ettiğinden, o serpuş dahi secdeye gittiği için, inşaallah ihtidâ eder; daha herkes -yalnız istemeyerek- onu giymekle kâfir olmaz.”²⁰

Belki de Üstad Said Nursî, istikballe ilgili nakledilen bu ve benzeri haberleri yorumlarken, kendi toplumunun başından geçen siyasî olayların tesirinde kalmış olabilir. Ümmetin asıl libasları yerine frenk libaslarının şart koşulması ve Türk toplumunun yaşantısıyla ilgili bir çok bid’atlerin ihdâs edilmesi onun böyle bir hüküm vermesinde etkili olabilir. Elbette vâkıa ile, istikbale ait mugayyebâtta (gaib olan olaylardan) ulaşabildikleri arasındaki farkı gözardı edemezdi. Bize öyle geliyor ki, Süfyanın zuhuru olayında olduğu gibi, ümmetin hâlihazırdaki halini âlemin istikbalinde ve dünyanın nihâyetinde görmüştür...

Sonuç olarak:

Bu çalışma, Risâle-i Nur’da “İnsan Teorisi”nin işlenişi hakkında gerçekten kısa bir bakış mahiyetindedir. Bu eserlerde insan meselesinin en bariz noktaları olarak nefis, toplum ve tarih gösterilmiştir ki, [Üstad Said Nursî](#) bu konulara Kur’ânî derslerden aldığı feyizle, adeta yeni bir insânî hulle giydirmiştir. İnsan nefisini şahıs, toplum ve tarih olarak ele almış; gayet açık bir metotla hareket ederek ona bir hak takdim etmiştir. Ayrıca onun bu metodundan daha vâzih bir metot mevcut değildir. Aynı zamanda onun gerçekleştirmeye çalıştığı hedef, insan meselelerindeki Kur’ânî anlayışa ulaşmaktır. Yoksa sadece belirli bir tarzı oluşturma ve imkan çerçevesinde

---

uygulamaya çalışma değildir. Veya, tıpkı batılı bazı uzmanların yaptıkları gibi bir takım genel kanunlara ulaşmak değildir. Esas maksadı, her an yenilenen yepyeni bir insanın bina edilmesi, Kur'ânî manaların bütün hücrelerine kadar yerleştirilmesi, tâ ki bunun meyvelerini fiilî yaşantısında o kişinin toplayabilmesidir...

---

1 Fas'ın Tatvan şehrinde doğdu. Fas'ta Karaviyyun Üniversitesi'ni bitirdi. Ayrıca Rabat 5. Muhammed Üniversitesi Edebiyat İnsan İlimlerini bölümünden mezun oldu. Halen Fikir ve Medeniyet Araştırmaları Dergisinde yazarlık yapmakta ve Edebiyat ve İnsanî İlimler Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Bazı akademik kuruluşlara üyedir.

2 Bediüzzaman Said Nursî, **Kaynaklı, İndeksli, Lügatlı Risâle-i Nur Külliyyatı**, Nesil Basım Yayın, İstanbul-1996, C.I-II, s. 316.

3 Zâriyât, 20-21.

4 Said Nursî, s. 668.

5 Yusuf, 33.

6 Bakara, 182-183.

7 Said Nursî, s. 539.

8 Said Nursî, s. 539.

9 Said Nursî, s. 315.

10 Said Nursî, s. 50.

11 Said Nursî, s. 814.

12 Said Nursî, s. 943.

13 Said Nursî, s. 25.

14 Said Nursî, s. 878.

15 Said Nursî, s. 639.

16 Said Nursî, s. 19.

17 Yasin, 29.

---

18 *Nahl*, 77.

19 *Said Nursî*, s. 862.

20 *Said Nursî*, s. 896.